

## บทที่ 12

### การฟ้องคดี

#### 1. การฟ้องและผิดฟ้อง

หลักเกณฑ์การฟ้องและการผิดฟ้อง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 51 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การฟ้องไว้ดังนี้

**มาตรา 51** เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดแล้วให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบรีบดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม

ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่เกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หากเกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อศาลให้ทันภายในระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองครั้ง

ในกรณีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบสองครั้งแล้ว หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามคำขอนั้นได้ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ในกรณีเช่นว่านี้ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องต่อไปได้อีกครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองครั้ง

ในการพิจารณาคำร้องขอผิดฟ้อง เด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาจะตั้งที่ปรึกษากฎหมายเพื่อแถลงข้อคัดค้านหรือซักถามพยานก็ได้

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแห่งท้องที่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้ดำเนินการสอบสวน แต่พนักงานสอบสวนเช่นนี้จะต้องรับผิดชอบดำเนินการสอบสวน และส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลให้ทันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม เว้นแต่ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่เกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ขยายระยะเวลาเป็นหกสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม และความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ขยายระยะเวลาเป็นเก้าสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนนั้นถูกจับกุม

มาตรา 51 วรรค 1 ได้กำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวไว้ คือให้ฟ้องภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม ดังนั้นเมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดมาแล้วพนักงานสอบสวนเมื่อถามปากคำเด็กหรือเยาวชนเสร็จและนำตัวส่งสถานพินิจแล้ว ในส่วนของการสอบสวน พนักงานสอบสวนคงดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวนและส่งสำนวนให้พนักงานอัยการภายใน 30 วันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม ทั้งนี้เพราะไม่ต้องการให้การดำเนินคดีแก่เด็กหรือเยาวชนล่าช้าอันอาจทำให้เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตัวในระหว่างสอบสวนนานเกินสมควร ต้องการให้มีการเร่งรัดให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

ในขณะเดียวกัน ผู้อำนวยการสถานพินิจก็จะสั่งให้พนักงานคุมประพฤติทำการสอบข้อเท็จจริง เกี่ยวกับอายุและความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนทำรายงานเพื่อส่งให้พนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนเมื่อได้รับรายงานจากสถานพินิจแล้วก็จะนำรายงานนั้นรวมเข้ากับสำนวนการสอบสวนเสนอให้พนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

ในการสอบสวนถ้าพนักงานสอบสวนเห็นควรไม่ฟ้องก็ไม่ต้องรอรายงานของสถานพินิจแต่จะต้องแจ้งไปให้ผู้อำนวยการสถานพินิจทราบเพื่อปล่อยเด็กหรือเยาวชนนั้น

ในการสอบสวนคดีใด ถ้าพนักงานสอบสวนได้รับแจ้งจากผู้อำนวยการสถานพินิจว่าคดีดังกล่าว งดการสืบเสาะ พนักงานสอบสวนก็จะทำความเห็นและส่งสำนวนไปให้พนักงานอัยการ

โดยหลักทั่วไปจะต้องฟ้องคดีภายใน 30 วันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุมตัว ถ้าพนักงานอัยการไม่สามารถฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวก็จะต้องมีการคัดฟ้อง โดยการยื่นคำร้องขออนุญาตต่อศาล การคัดฟ้องนี้ ถ้าสำนวนการสอบสวนอยู่ที่พนักงานสอบสวน การคัดฟ้องต้องทำโดยพนักงานสอบสวน แต่ถ้าพนักงานสอบสวนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการแล้วพนักงานอัยการต้องขอคัดฟ้อง

## 2. การคัดฟ้อง

โดยหลักทั่วไปแล้ว จะต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัวให้ทันภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม แต่เมื่อเกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องให้ทันตามกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ยื่นคำร้องขอคัดฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว แต่ไม่ใช่ว่าจะสามารถยื่นคำร้องขอคัดฟ้องได้ทุกคดี คดีที่จะขอคัดฟ้องต่อศาลได้จะต้องเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินหกเดือนขึ้นไปจึงจะขออนุญาตคัดฟ้องต่อศาลได้ ดังนั้นถ้าเป็นความผิดที่มีอัตราโทษเล็กน้อยจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 6 เดือน เช่น ความผิดลหุโทษ กฎหมายระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท การฟ้องจะต้องฟ้องภายใน 30 วันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม จะขอคัดฟ้องไม่ได้

### 2.1 หลักเกณฑ์การขอคัดฟ้อง มีดังนี้ คือ

1) คดีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดให้จำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่เกินห้าปีจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม (มาตรา 51 วรรค 2) หากเกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องได้ทันภายใน 30 วัน ให้ยื่นคำร้องขอคัดฟ้องต่อศาลได้อีก 2 ครั้ง ๆ ละ ไม่เกินสิบห้าวัน ในการคัดฟ้องครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 นี้ ไม่ต้องนำตัวเด็กหรือเยาวชนมาศาล คือทำกลับหลังผู้ต้องหาได้ เมื่อศาลอนุญาตให้คัดฟ้องหรือไม่อนุญาต ศาลจะส่งสำเนาให้สถานพินิจ เพื่อสถานพินิจจะได้ทราบศาลอนุญาตให้คัดฟ้องหรือไม่ เพราะถ้าศาลไม่อนุญาตให้คัดฟ้อง สถานพินิจก็จะปล่อยเด็กหรือเยาวชนไป จะควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนต่อไปไม่ได้

2) คดีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดให้จำคุกเกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม (มาตรา 51 วรรค 3) เมื่อศาลได้อนุญาตให้

พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการผิดฟ้องครบ 2 ครั้งแล้ว ยังไม่สามารถที่จะยื่นฟ้องคดีได้ทัน พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอผิดฟ้องได้อีก 2 ครั้ง (ครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4) แต่จะต้องอ้างเหตุจำเป็นและจะต้องนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ศาลจะอนุญาตได้คราวละไม่เกิน 15 วัน รวม 2 คราว เมื่อยื่นคำร้องของผิดฟ้องครบกำหนด 4 ครั้งแล้ว ถ้าพนักงานอัยการยังไม่สามารถยื่นฟ้องคดีต่อศาลได้ทันตามที่ศาลอนุญาตแล้ว ก็เป็นอันพ้นกำหนดเวลาการขอผิดฟ้อง ทางสถานพินิจจะต้องปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนที่ถูกควบคุมไปทันที

การพิจารณาให้ผิดฟ้องหรือไม่เป็นดุลยพินิจของศาลจะให้หรือไม่ก็ได้ ถ้าพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่มีเหตุผลที่ดีในการขอผิดฟ้อง ศาลก็คงไม่ยอมให้ผิดฟ้อง และการอนุญาตให้ครั้งละกี่วันก็อยู่ในดุลพินิจของศาล แต่ศาลจะอนุญาตให้ครั้งละไม่เกิน 15 วัน ศาลอาจจะให้ครั้งละ 7 วันหรือ 10 วันก็ได้ แต่จะอนุญาตครั้งละเกิน 15 วันไม่ได้

ส่วนฝ่ายเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดก็มีสิทธิที่จะตั้งที่ปรึกษากฎหมายเข้ามาเพื่อแสดงข้อคัดค้านหรือซักถามพยานได้

**ฎีกาที่ 8406/2540** พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 58 มีความหมายว่า หากในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยมีถิ่นที่อยู่ปกติและในท้องที่ที่จำเลยซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ต่างมีศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งสองแห่ง เช่นนี้ พนักงานอัยการโจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องจำเลยต่อศาลเยาวชนและครอบครัวศาลใดศาลหนึ่งก็ได้ ส่วนกำหนดเวลาฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ตาม พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 51 วรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม และวรรคห้า นั้น ในกรณีที่ท้องที่ที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัวและคดีนั้นต้องฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว พนักงานอัยการมีสิทธิยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้ แม้จะพ้นกำหนด 30 วันนับแต่วันที่จำเลยถูกจับกุม โดยพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่ต้องยื่นคำร้องขอผิดฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ตามมาตรา 51 วรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสามด้วย แต่ถ้าในท้องที่ที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนมีศาลเยาวชนและครอบครัวอยู่ในเขตอำนาจแล้ว แม้จะมีศาลเยาวชนและครอบครัวอื่นที่มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับความผิดนั้นได้ด้วย ตามมาตรา 58 ก็ตาม กรณีจะนำบทบัญญัติในมาตรา 51 วรรคห้า มาใช้บังคับหาได้ไม่ และหากพนักงานอัยการมีเหตุจำเป็นไม่สามารถฟ้องจำเลยต่อศาลให้

ทันภายในกำหนดระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่จำเลยถูกจับกุมแล้ว พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการก็ชอบที่จะยื่นคำร้องขอคัดฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวศาลใด ศาลหนึ่งได้ ตามมาตรา 51 วรรคสอง และวรรคสาม

คดีนี้เหตุเกิดในท้องที่ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี และเจ้าพนักงานตำรวจประจำสถานีตำรวจภูธรตำบลปากคลองรังสิต อำเภอเมืองปทุมธานี เป็นผู้จับกุมจำเลย ดังนั้น พนักงานสอบสวนประจำสถานีตำรวจภูธร ตำบลปากคลองรังสิต จึงเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 18 วรรคสาม เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบซึ่งเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนอยู่ในเขตอำนาจของศาลจังหวัดปทุมธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวอันเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับความผิดของจำเลยจึงมิใช่กรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแห่งท้องที่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้ดำเนินการสอบสวน กรณีไม่อาจนำบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 51 วรรคห้า มาใช้บังคับแก่กรณีนี้ได้ พนักงานอัยการโจทก์จึงไม่มีอำนาจยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลางเมื่อพ้นกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่จำเลยถูกจับกุมโดยมิได้ขอคัดฟ้องหรือมิได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุด (ฎีกาที่ 903/2541)

หมายเหตุ คดีนี้ถือว่าเป็นคดีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว เพราะตามพระราชกฤษฎีกาเปิดทำการศาลจังหวัดปทุมธานีแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวกำหนดให้มีเขตอำนาจตลอดทั้งจังหวัดปทุมธานี หมายความครอบคลุมทุกอำเภอและตำบลในจังหวัดปทุมธานี

### 3. สรุป

อาจสรุปในเรื่องการฟ้องและการคัดฟ้องกรณีพนักงานสอบสวนอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ให้เข้าใจง่ายได้ ดังนี้

1. คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูงจำคุกไม่เกิน 6 เดือนจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม จะต้องฟ้องภายในระยะเวลา 30 วัน ไม่นุญาตให้คัดฟ้อง
2. คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูง จำคุกเกินหกเดือนแต่ไม่เกิน 5 ปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หากเกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องได้ทันภายในระยะเวลา 30 วัน ขอคัดฟ้องต่อศาลได้ครั้งละไม่เกิน 15 วัน แต่ต้องไม่เกิน 2 ครั้ง



3. คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูง จำคุกเกินห้าปีจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อศาลสั่งอนุญาตมัดฟ้องครบ 2 ครั้งแล้ว (ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2) หากไม่สามารถยื่นฟ้องได้ทัน สามารถยื่นคำร้องขอมัดฟ้องต่อได้อีก 2 ครั้ง (ครั้งที่ 3 และครั้งที่ 4) แต่จะต้องอ้างเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความให้เป็นที่น่าพอใจศาล ศาลจะอนุญาตมัดฟ้องได้อีกครั้งละไม่เกิน 15 วัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 2 ครั้ง

#### 4. ข้อยกเว้นกรณีไม่ต้องขอมัดฟ้อง

มาตรา 51 วรรค 5 นี้เป็นกรณีข้อยกเว้นที่ไม่ต้องมีการขอมัดฟ้อง ถ้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแห่งท้องที่อยู่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นผู้ดำเนินการสอบสวน กรณีนี้ไม่ให้นำมาตรา 51 วรรค 2 และวรรค 3 มาใช้บังคับ แต่ให้นำมาตรา 51 วรรค 5 มาใช้บังคับ คือไม่ต้องมีการมัดฟ้อง ซึ่งมีผลทำให้พนักงานสอบสวนสามารถยืดระยะเวลาการสอบสวนออกไป ระยะเวลาที่จะฟ้องก็ขยายออกไปโดยอัตโนมัติ

ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจของพนักงานสอบสวนจะเห็นได้ว่าในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มิได้ระบุเขตอำนาจไว้เป็นพิเศษเหมือนกับเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ดังนั้น พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำนวนจึงต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งโดยหลักแล้ว เขตอำนาจการสอบสวนหมายถึงความถึงอาณาบริเวณเขตพื้นที่ของพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบดูแลความสงบเรียบร้อย เช่น พนักงานสอบสวนแห่งสถานีตำรวจหนึ่งก็มีเขตอำนาจสอบสวนคดีภายในอาณาบริเวณพื้นที่ของสถานีนั้น ซึ่งถ้าเป็นความผิดธรรมดาทั่ว ๆ ไป พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนได้ต่อเมื่อเป็นความผิดอาญาซึ่งได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน ดังนั้นเมื่อมีความผิดอาญาเกิดขึ้นในเขตท้องที่ของพนักงานสอบสวนคนใด พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ความผิดเกิดขึ้นจะเป็นพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบ เช่น นายตำรวจคนร้ายล้วงกระเป๋าลักเอาทรัพย์สินไปที่ป้ายรถประจำทางหน้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง ไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลหัวหมาก เช่นนี้ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลหัวหมากก็จะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน หรือนายเหลืองถูกนายแดงทำร้ายร่างกายได้รับอันตรายบาดเจ็บสาหัสที่หน้าศาลากลางจังหวัดชลบุรี พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบก็คือ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เพราะเป็นท้องที่ที่เกิดเหตุ

ส่วนในเรื่องเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว กฎหมายกำหนดให้ถือในเรื่องถิ่นที่อยู่ปกติเป็นหลักในการที่จะพิจารณาว่าจะดำเนินการฟ้องเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดต่อศาลเยาวชนและครอบครัวใด (มาตรา 58) ดังนั้นในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติอยู่ในเขตท้องที่ที่มีศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการ แต่ไปกระทำความผิดในท้องที่อื่น พนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบทำสำนวนการสอบสวนก็จะไปเป็นพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ความผิดเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น นายเสื่อ อายุ 17 ปี มีถิ่นที่อยู่ปกติในจังหวัดนครสวรรค์ (มีศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดทำการแล้ว) ได้ไปกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ผู้อื่นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน พนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบ ทำสำนวนการสอบสวนก็จะไปเป็นพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่เวลาจะฟ้องจะต้องฟ้องที่ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดนครสวรรค์ เพราะเป็นศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์มีเขตอำนาจเฉพาะจังหวัดนครสวรรค์เท่านั้น ในกรณีอย่างนี้ จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบดำเนินการสอบสวนทำสำนวนอยู่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครสวรรค์ หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง นายสิงห์ อายุ 17 ปี อาศัยอยู่กับบิดามารดาในกรุงเทพมหานคร ได้ไปเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่ และได้กระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นบาดเจ็บสาหัส ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับตัวได้ส่งตัวให้พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธร อำเภอเชียงใหม่ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบก็คือ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ถ้าจะฟ้องที่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เพราะเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีเขตอำนาจในท้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติ ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวมีเขตอำนาจเฉพาะกรุงเทพมหานครเท่านั้น จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่อยู่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวกลางที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่นายสิงห์กระทำความผิด

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบทำสำนวนการสอบสวนอยู่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจพิจารณาคดีนี้ การที่จะมีการประสานงานกัน การทำสำนวนคดีต่าง ๆ การที่จะเดินทางมายื่นคำร้องขอผิดฟ้องต่อศาลในกรณีที่ฟ้องไม่ทันก็จะเป็นการเสียเวลาเนื่องด้วยการเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายจำนวนมาก เช่น เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติในจังหวัดสงขลาแต่ไปกระทำความผิดที่จังหวัดเชียงราย พนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบคือพนักงานสอบสวนจังหวัดเชียงราย แต่เวลาฟ้องต้อง

ห้องที่ศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสงขลา ในกรณีอย่างนี้เราจะเห็นได้ว่าเกี่ยวเนื่องด้วยระยะเวลาไกล ถ้าพนักงานสอบสวนทำสำนวนไม่เสร็จ ไม่สามารถฟ้องได้ทันภายใน 30 วัน ถ้าจะต้องให้มีการขอผิดฟ้องจะต้องเดินทางไปทำการยื่นคำร้องขอผิดฟ้องครั้งที่ 1 ถ้ายังฟ้องไม่ทันก็ต้องเดินทางมายื่นคำร้องขอผิดฟ้องครั้งที่ 2 อีก ถ้าไม่ทันก็ต้องผิดฟ้องครั้งที่ 3 หรือครั้งที่ 4 อีก ทำให้เกิดอุปสรรคลำบากในการเดินทางแก่พนักงานสอบสวนด้วยเหตุนี้กฎหมายจึงได้บัญญัติยกเว้นไม่ต้องขอผิดฟ้องในกรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแห่งท้องที่อยู่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนั้น โดยให้ขยายระยะเวลาการฟ้องออกไปโดยไม่ต้องขอผิดฟ้อง คือไม่ต้องบังคับตามมาตรา 51 วรรค 2 และวรรค 3 แต่หาโดยหลักการก็ต้องการให้ฟ้องให้ทันภายใน 30 วัน ดังนั้นในคดีที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกิน 6 เดือน ก็ต้องฟ้องให้ทันภายใน 30 วันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม คดีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกิน 6 เดือน แต่ไม่เกินห้าปีจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม พนักงานสอบสวนต้องทำสำนวนพร้อมความเห็นส่งให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลให้ทันภายใน 60 วันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุมโดยไม่ต้องขอผิดฟ้อง คดีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกเกินห้าปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามต้องฟ้องให้ทันภายใน 90 วันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุมโดยไม่ต้องขอผิดฟ้อง

จะเห็นได้ว่ากรณีพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าฟ้องไม่ทันภายใน 30 วัน จะต้องยื่นคำร้องขอผิดฟ้องต่อศาล ส่วนกรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบอยู่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวไม่ต้องขอผิดฟ้อง พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการสามารถที่จะขยายกำหนดระยะเวลาการฟ้องภายใน 30 วันออกไป โดยไม่ต้องขอผิดฟ้อง แต่พนักงานอัยการก็ต้องคดีให้ทันภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 51 วรรค 5

ขอให้ศึกษาจากคำพิพากษาต่อไปนี้

**ฎีกาที่ 3168/2528** จำเลยมีถิ่นที่อยู่ตามปกติ อยู่ในเขตอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาและพิพากษา แต่จำเลยกระทำความผิดและถูกจับกุมที่ท่าอากาศยานกรุงเทพฯ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ คือพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง ต้องบังคับตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาตรา 24 ทวิ วรรคท้าย ได้รับยกเว้นไม่ต้องส่งสำนวนการสอบสวน ให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นฟ้องต่อศาลภายในกำหนดระยะเวลา 30



วัน นับแต่วันจับกุมหรือมัดฟ้องตามมาตรา 24 ทวิ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม และไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 24 จัตวา พนักงานอัยการประจำศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ จึงยื่นฟ้องต่อศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ

ฎีกานี้เป็นการวินิจฉัย ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเด็กฯ หากพิจารณาตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2534 ก็ต้องอยู่ในบังคับของมาตรา 51 วรรคห้า หากฟ้องเกินกำหนด ก็ต้องขออนุญาตต่ออัยการสูงสุดตามมาตรา 53 ก่อน

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา 51 แล้ว ต้องขออนุญาตจากอัยการสูงสุดก่อนจึงจะฟ้องเด็กหรือเยาวชนได้ จะอ้างมาตรา 141 แห่ง ป.วิ.อ. มาใช้บังคับไม่ได้ ดูฎีกาที่ 2497/2521, 10/2522

ฎีกาที่ 8406/2540 พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 58 มีความหมายว่าหากในห้องที่เด็กหรือเยาวชนซึ่งจำเลยมีถิ่นที่อยู่ปกติและในห้องที่ที่ซึ่งเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดต่างมีศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งสองแห่งเช่นนี้ พนักงานอัยการโจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องจำเลยต่อศาลเยาวชนและครอบครัวศาลใดศาลหนึ่งก็ได้

ฎีกาที่ 903/2541 มาตรา 58 บัญญัติว่า "คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ให้ศาลเยาวชนและครอบครัวซึ่งมีอำนาจในห้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติมีอำนาจพิจารณาเกี่ยวกับความผิดนั้น แต่ถ้า (1)... (2) มีศาลเยาวชนและครอบครัวทั้งในห้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนมีถิ่นที่อยู่ปกติและในห้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดเพื่อประโยชน์แก่เด็กหรือเยาวชนให้ศาลแห่งห้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดมีอำนาจรับพิจารณาคดีนั้นได้ด้วย" มีความหมายว่าโจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยต่อศาลเยาวชนและครอบครัวศาลใดศาลหนึ่ง

ข้อสังเกต ฎีกาที่ 3168/2528 เป็นการวินิจฉัยตามกฎหมายเก่าคือ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ซึ่งกฎหมายเก่าให้ความสำคัญกับถิ่นที่อยู่ปกติของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ แต่พิจารณาจากพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ตามนัยฎีกาที่ 8406/2540 และ 903/2541 ให้อำนาจโจทก์ฟ้องต่อศาลใดศาลหนึ่งก็ได้

จึงทำให้พนักงานสอบสวนมักจะทำสำนวนส่งให้พนักงานอัยการฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวในห้องที่ที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด เป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว จึงต้องมีการขอมัดฟ้อง ยังไม่มีคำพิพากษา

ฎีกา กรณีจำเลยมีถิ่นที่อยู่ปกติในเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ แต่จำเลยมากระทำความผิดและถูกจับที่กรุงเทพฯ ซึ่งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบอยู่ที่ กรุงเทพฯ แต่ถ้าโจทก์เลือกที่จะฟ้องที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่ ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 จะถือว่าอยู่นอกเขตอำนาจของศาล เยาวชนและครอบครัว ซึ่งถ้าฟ้องไม่ทันภายใน 30 วันก็ไม่ต้องขอผิดฟ้อง หรือจะถือว่าอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งจะต้องขอผิดฟ้อง

## 5. การนับระยะเวลาการควบคุมกรณีเด็กหรือเยาวชนหลบหนีจากการควบคุม ในระหว่างสอบสวน

มาตรา 52 ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนผู้ต้องหาหลบหนีจากการควบคุมในระหว่างสอบสวนมิให้นับระยะเวลาที่หลบหนีนั้นรวมเข้าในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 51

กรณีที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุมเมื่อพนักงานสอบสวนสอบปากคำเสร็จแล้วได้ส่งตัวเด็กหรือเยาวชนให้กับสถานพินิจและสถานพินิจให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนไว้ในสถานพินิจ ต่อมาเด็กหรือเยาวชนนั้นหลบหนีไปจากสถานพินิจภายหลังถูกจับกุมตัวมาได้ มิให้นับระยะเวลาที่หลบหนีรวมกับระยะเวลาจะต้องฟ้องหรือผิดฟ้อง

ตัวอย่าง 1 นายเต็ด อายุ 17 ปี กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ผู้อื่นที่หน้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลหัวหมากจับกุมตัวได้ เมื่อวันที่ 1 เมษายน เมื่อสอบปากคำเสร็จแล้วได้ส่งตัวให้สถานพินิจควบคุมตัวไว้ พอวันที่ 10 เมษายน นายเต็ดหลบหนีไปจากสถานพินิจ อีก 10 วันต่อมา จึงถูกจับได้ ระยะเวลาที่ นายเต็ดหลบหนีไป 10 วันมิให้นับรวมเข้าในกำหนด 30 วันที่จะต้องฟ้องนายเต็ด

กรณีนี้ถ้านายเต็ดไม่หลบหนีพนักงานอัยการจะต้องฟ้องคดีอย่างช้าภายในวันที่ 30 เมษายน ถ้าววันที่ 30 เมษายนฟ้องไม่ทันก็ต้องขอผิดฟ้อง เมื่อนายเต็ดหลบหนีไป 10 วัน ระยะเวลาที่หลบหนีไป 10 วันมิให้นำมาคิด ดังนั้นจะครบกำหนด 30 วันที่จะต้องฟ้องนายเต็ดในวันที่ 10 พฤษภาคม ถ้าฟ้องไม่ทันก็ต้องขอผิดฟ้อง

ตัวอย่าง 2 ตามตัวอย่างที่ 1 ถ้านายเต็ดหลบหนีไปจากสถานพินิจขณะอยู่ในระหว่างที่ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้องครั้งที่ 1 มีกำหนด 15 วันนับตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม ถึงวันที่ 15 พฤษภาคม นายเต็ดถูกควบคุมตัวมาถึงวันที่ 5 พฤษภาคม นายเต็ดหลบหนีไป

จากสถานพินิจหนีไปได้ 2 เดือน จึงถูกจับได้ กรณีนี้ก็ไม่ถือว่าพ้นกำหนดการมัดฟ้องครั้งที่ 1 วันที่หลบหนีไป 2 เดือน มิให้นำรวมเข้าในกำหนด 15 วันที่ศาลอนุญาตให้มัดฟ้องครั้งที่ 1

## 6. ผลของการฟ้องไม่ทันตามกำหนดระยะเวลา

**มาตรา 53** ห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 51 เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุด

โดยหลักการแล้ว พนักงานอัยการจะต้องฟ้องคดีตามกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 51 ถ้าหากว่าล่วงเลยกำหนดระยะเวลาดังกล่าวจะมีผลทำให้พนักงานอัยการไม่สามารถนำคดีนั้นไปฟ้องต่อศาลได้

### อย่างไรที่เรียกว่าพ้นกำหนดระยะเวลา ตามมาตรา 51

การพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 51 อาจแยกเป็น 2 กรณีได้ ดังนี้

**6.1 กรณีพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว (มาตรา 51 วรรค 1, วรรค 2 และวรรค 3)**

6.1.1 คดีที่มีอัตราโทษจำคุกชั้นสูงไม่เกิน 6 เดือน แล้วฟ้องไม่ทันภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม ตัวอย่างเช่น เยาวชนถูกจับวันที่ 1 เมษายน พนักงานอัยการไม่สามารถฟ้องได้ทันในวันที่ 30 เมษายน ก็เท่ากับว่าพ้นกำหนดระยะเวลาจะนำคดีนั้นไปฟ้องต่อศาลไม่ได้

6.1.2 คดีที่มีอัตราโทษจำคุกชั้นสูงเกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 5 ปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีการขอมัดฟ้องได้ ถ้าพนักงานอัยการไม่สามารถฟ้องได้ทันภายใน 30 วันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม ก็จะต้องยื่นคำร้องขอมัดฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ถ้าไม่ยื่นคำร้องขอมัดฟ้องก็ถือว่าพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 51 หรือกรณีที่ยื่นคำร้องขอมัดฟ้องครั้งที่ 1 ศาลอนุญาตแล้ว เมื่อครบกำหนดแล้วยังฟ้องไม่ทันโดยไม่ได้ยื่นคำร้องขอมัดฟ้องครั้งที่ 2 ก็ถือว่าพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 51 หรือยื่นคำร้องขอมัดฟ้องครั้งที่ 2 ศาลอนุญาตแล้วยังฟ้องไม่ทันตามกำหนดระยะเวลาที่ศาลอนุญาต ก็ถือว่าพ้นกำหนดระยะเวลา

6.1.3 คดีที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นสูงเกิน 5 ปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม โดยหลักทั่วไปแล้วก็ต้องฟ้องในทันทีภายใน 30 วันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม ถ้าฟ้องไม่ทันก็จะต้องยื่นคำร้องขอผิดฟ้องต่อศาล ซึ่งสามารถจะยื่นคำร้องขอผิดฟ้องได้ถึง 4 ครั้ง ถ้าหากว่ายื่นคำร้องขอผิดฟ้องครั้งที่ 3 หรือครั้งที่ 4 แล้วศาลไม่อนุญาตหรืออนุญาตแล้วฟ้องไม่ทันตามกำหนดระยะเวลาที่ศาลอนุญาต ก็จะนำคดีนั้นไปฟ้องต่อศาลไม่ได้

## 6.2 กรณีพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบอยู่นอกเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว (มาตรา 51 วรรค 5)

6.2.1 คดีที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นสูงไม่เกิน 6 เดือน พนักงานอัยการจะต้องฟ้องให้ทันภายใน 30 วันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม ถ้าฟ้องไม่ทันภายใน 30 วัน ก็ถือว่าพ้นกำหนดระยะเวลา

6.2.2 คดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกิน 6 เดือนแต่ไม่เกินห้าปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม พนักงานอัยการจะต้องฟ้องให้ทันภายใน 60 วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม ถ้าฟ้องไม่ทันภายใน 60 วัน ก็ถือว่าพ้นกำหนดระยะเวลา

6.2.3 คดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกิน 5 ปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม พนักงานอัยการจะต้องฟ้องให้ทันภายใน 90 วัน นับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนถูกจับกุม ถ้าฟ้องไม่ทันภายใน 90 วัน ก็ถือว่าพ้นกำหนดระยะเวลา

การห้ามพนักงานอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 51 นั้น มิได้ห้ามเด็ดขาดที่จะไม่ให้ฟ้องแต่มีข้อยกเว้นให้ฟ้องคดีได้โดยจะต้องได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุดเสียก่อน ดังนั้นถ้าพนักงานอัยการจะฟ้องคดีที่พ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา 51 ก็จะต้องขออนุญาตจากอัยการสูงสุดก่อน ซึ่งในทางปฏิบัติก็ต้องชี้แจงแสดงเหตุผลให้ทราบว่าจะทำไมคดีนี้จึงไม่สามารถฟ้องให้ทันภายในกำหนด หรือเหตุใดจึงไม่มีการขอผิดฟ้อง ซึ่งอัยการสูงสุดจะได้ตรวจสอบควบคุม การทำงานของพนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาซึ่งโดยปกติก็มักจะอนุญาตให้ฟ้องได้

การขออนุญาตและถ้าอนุญาตให้ฟ้องคดีก็จะต้องมีลักษณะให้เห็นเป็นคำอนุญาตตามที่เข้าใจทั่วไป การที่อธิบดีกรมอัยการ (อัยการสูงสุด) มีความเห็นชี้ขาดให้ฟ้องคดีตามความเห็นแย้งของอธิบดีกรมตำรวจไม่ถือว่าเป็นการอนุญาตให้ฟ้องคดีตามมาตรา นี้ (ฎีกาที่ 2778/2522)



## ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่น่าสนใจ

**ฎีกาที่ 2824/2543** ศาลชั้นต้นเห็นว่าไม่มีการคัดฟ้องต่อหรือขออนุญาตจาก อัยการสูงสุดต้องห้ามมิให้ฟ้องตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา 53 จึงมีคำสั่งไม่รับฟ้อง เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ผลเท่ากับศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง โจทก์ฎีกาไม่ได้ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 220 ประกอบด้วย พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว มาตรา 6

**ฎีกาที่ 2497/2521** พนักงานอัยการโจทก์ยื่นฟ้องคดีนี้ไม่ทันภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ผู้ต้องหาถูกจับกุม พนักงานสอบสวนจึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลขอคัดฟ้องไว้ถึง 3 ครั้ง โดยเฉพาะครั้งที่ 3 นั้น ศาลอนุญาตให้คัดฟ้องได้จนถึงวันที่ 18 มีนาคม 2521 แต่พนักงานสอบสวนขอให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาไป เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2521 อ้างว่าพนักงานสอบสวนสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา เนื่องจากคดีมีหลักฐานไม่พอฟ้อง ต่อจากนั้นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการโจทก์ไม่ได้ขอคัดฟ้องคดีนี้ต่อไปอีก ดังนี้ ก็ต้องถือว่าคดีนี้พ้นกำหนดระยะเวลาการยื่นฟ้องตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 24 ทวิ นั้นแล้ว ที่โจทก์ฎีกาว่ามาตรา 24 ทวิ ใช้บังคับเฉพาะกรณีที่พนักงานสอบสวน มีความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหา แต่คดีนี้พนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา กรณีจึงนำมาตรา 24 ทวิมาใช้บังคับไม่ได้ ต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 141 มาใช้บังคับนั้น

ศาลฎีกาเห็นว่า ไม่ว่าจะกรณีพนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งฟ้องผู้ต้องหา หรือมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา ก็ต้องอยู่ในบังคับของมาตรา 24 ทวิ ทั้งสิ้น จะนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 141 มาใช้บังคับที่โจทก์ฎีกาหาได้ไม่ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการยื่นฟ้องตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 24 ทวิ นั้นแล้ว โจทก์มา ยื่นฟ้องคดีนี้ก็ควรได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 24 จัตวา ที่ศาลล่างทั้งสองไม่รับฟ้องของโจทก์ เพราะโจทก์ไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการนั้น ชอบแล้วพิพากษายืน

**ข้อสังเกต** ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาตรา 24 ทวิ และมาตรา 24 จัตวา ที่อ้างในฎีกานี้ตรงกับพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2534 มาตรา 51 และ 53 ตามลำดับ

**ฎีกาที่ 2529/2529** จำเลยถูกจับข้อหาหมิ่นประมาทผู้อื่นไว้ในครอบครอง โดยมีได้รับอนุญาตขณะเป็นเยาวชน ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง พนักงานสอบสวนไม่ขอผิดฟ้อง ศาลจึงปล่อยตัวจำเลยไป แม้ต่อมาจำเลยจะมีอายุเกินกำหนดที่อยู่ในอำนาจศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง เมื่ออัยการโจทก์นำคดีอาญามาฟ้องศาลอาญาเกินกำหนดเวลาตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีเด็กฯ มาตรา 24 ทวิ โดยมีได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ คดีของโจทก์จึงต้องห้ามมิให้ฟ้องตามมาตรา 24 จัตวา

**ข้อสังเกต** ตามมาตรา 5 ได้บัญญัติให้ถืออายุเด็กหรือเยาวชน ในวันที่การกระทำผิดนั้นเกิดขึ้น ดังนั้น ถ้าขณะกระทำความผิด เด็กหรือเยาวชนอายุยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ต่อมาแม้ขณะฟ้องจำเลยจะอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปแล้วก็ตาม ก็ยังอยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ข้อเท็จจริงตามฎีกาที่ 2929/2529 พิจารณาตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ก็ต้องฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เมื่อฟ้องเกินกำหนดเวลา ก็ต้องได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุดเช่นกัน

**ฎีกาที่ 3168/2528** จำเลยมีถิ่นที่อยู่ตามปกติ อยู่ในเขตอำนาจของศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาและพิพากษา แต่จำเลยกระทำความผิดและถูกจับกุมที่ท่าอากาศยานกรุงเทพฯ พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ คือพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง ต้องบังคับตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาตรา 24 ทวิ วรรคท้าย ได้รับยกเว้นไม่ต้องส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นฟ้องต่อศาลภายในกำหนดระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันจับกุมหรือผิดฟ้อง ตามมาตรา 24 ทวิ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม และไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 24 จัตวา พนักงานอัยการประจำศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ จึงยื่นฟ้องต่อศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ

ฎีกานี้เป็นการวินิจฉัยตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเด็กฯ หากพิจารณาตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2534 ก็ต้องอยู่ในบังคับของมาตรา 51 วรรคห้า หากฟ้องเกินกำหนด ก็ต้องขออนุญาตต่ออัยการสูงสุดตามมาตรา 53 ก่อน

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา 51 แล้ว ต้องขออนุญาตจากอัยการสูงสุดก่อน จึงจะฟ้องเด็กหรือเยาวชนได้ จะอ้างมาตรา 141 แห่ง ป.วิ.อ. มาใช้บังคับไม่ได้ ดูฎีกาที่ 2497/2521, 10/2522

**ฎีกาที่ 1615/2517** การขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 142, 2 (22) หมายถึงการกักขังจำเลยหรือผู้ต้องหาโดยศาลในคดีธรรมดา ซึ่งตัวจำเลยอยู่ในอำนาจของศาลอยู่แล้ว แต่คดีซึ่งอยู่ในอำนาจศาลคดีเด็กและเยาวชนนั้น การควบคุมตัวจำเลยในระหว่างการสอบสวนเป็นการควบคุมโดยผู้อำนวยการสถานพินิจ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาตรา 24 แก้วไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2506 มาตรา 7 ตัวจำเลยยังมีได้ผ่านเข้ามาอยู่ในความควบคุมของศาล พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาตรา 33 ยังมีข้อความชี้ให้เห็นด้วยว่า จำเลยจะเข้ามาอยู่ในความควบคุมของศาลก็ต่อเมื่อโจทก์ได้ฟ้องจำเลยต่อศาล

ดังนั้น เมื่อพนักงานอัยการโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลคดีเด็กและเยาวชนนั้น ถ้าจำเลยมิได้ถูกควบคุมตัวอยู่ดังที่โจทก์กล่าวในฟ้องเพราะความจริงจำเลยได้หลบหนีไปจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กแล้ว และเมื่อไม่มีตัวจำเลยอยู่ในความควบคุมของศาลในขณะฟ้องก็ไม่ชอบที่ศาลจะสั่งประทับฟ้องไว้

ข้อสังเกต ตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาตรา 24 และ 33 ที่อ้างในฎีกาฉบับนี้ ตรงกับ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ พ.ศ. 2534 มาตรา 50 และ 57 ตามลำดับ

ฎีกาที่ 528/2530 จำเลยเป็น เยาวชนถูกจับและควบคุมในคดีอื่น ต่อมาพนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาคดีนี้ให้จำเลยทราบ ถือไม่ได้ว่าจำเลยถูกจับกุมและควบคุมในคดีนี้ การนับระยะเวลาตามมาตรา 24 ทวิ แห่ง พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ยังไม่เกิดขึ้น ดังนั้น การฟ้องคดีนี้จึงไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 24 จัตวา แห่ง พ.ร.บ.ดังกล่าว

## 7. การควบคุมเด็กหรือเยาวชนโดยไม่ต้องฟ้องร้อง

เป็นการดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการโดยไม่ต้องนำคดีไปฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นว่าคดีนั้นไม่มีความจำเป็นถึงขั้นที่จะได้รับการพิจารณาในศาล ซึ่งกรณีส่วนมากจะเป็นความผิดเล็กน้อย ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 63 ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดเมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ฐานะ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนและ

พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีแล้วเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้องและเด็กหรือเยาวชนนั้นยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจด้วยแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งความเห็นไปยังพนักงานอัยการ ถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วย ให้มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชนนั้นได้ คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการนั้นให้เป็นที่สุด

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนในสถานพินิจตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดเวลาตามที่ผู้อำนวยการสถานพินิจเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินสองปี

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนโดยไม่ต้องฟ้องนี้ เมื่อสถานพินิจได้รับมอบตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดจากพนักงานสอบสวนแล้ว ผู้อำนวยการสถานพินิจก็ต้องสั่งให้พนักงานคุมประพฤติทำการสืบเสาะข้อเท็จจริงตามมาตรา 34 (1) ซึ่งเมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจได้รับรายงานผลการสืบเสาะข้อเท็จจริงต่าง ๆ โดยคำนึงถึงอายุ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน และพฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีแล้ว เห็นว่าเด็กหรือเยาวชนมีแนวโน้มที่น่าเชื่อว่าจะกลับตัวเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องนำคดีไปฟ้องต่อศาล ผู้อำนวยการสถานพินิจก็จะดำเนินการสอบถามความสมัครใจของเด็กหรือเยาวชนว่ายินยอมที่จะถูกควบคุมตัวไว้ในสถานพินิจแทนการที่จะถูกฟ้องคดีต่อศาลใหม่ ถ้าเด็กหรือเยาวชนยินยอม ผู้อำนวยการสถานพินิจก็ต้องความเห็นเสนอไปยังพนักงานอัยการ ถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วยที่จะสั่งไม่ฟ้อง ก็ให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งไม่ฟ้อง คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการนั้นให้เป็นที่สุด คือถือว่าคดีนี้ถึงที่สุดแล้วโดยไม่มีการฟ้องคดีต่อศาล ผู้ใดจะอุทธรณ์ ฎีกา หรือนำมาฟ้องคดีใหม่ไม่ได้

การควบคุมเด็กหรือเยาวชนไว้ในสถานพินิจโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลนี้ ผู้อำนวยการสถานพินิจมีอำนาจใช้ดุลยพินิจสั่งให้ควบคุมได้ตามกำหนดเวลาที่เห็นสมควร แต่กำหนดเวลาอย่างสูงต้องไม่เกินสองปี (มาตรา 63 วรรค 2)

ข้อยกเว้น ความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจนี้มิให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกเกินกว่าห้าปีขึ้นไป (มาตรา 63 วรรค 3)



**ข้อสังเกต** การควบคุมเด็กหรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดโดยไม่  
ต้องฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นวิธีการดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการ การ  
ที่จะยุติคดีต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังนี้คือ

1) ผู้อำนวยการสถานพินิจต้องมีความเห็นว่าไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีต่อศาล  
เพราะเด็กหรือเยาวชนสามารถกลับตัวเป็นคนดีได้

2) เด็กหรือเยาวชนต้องสมัครยินยอมที่จะอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจ  
ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่ยินยอมจะใช้วิธีนี้ไม่ได้

3) พนักงานอัยการต้องเห็นชอบด้วย เพราะผู้ที่จะมีอำนาจสั่งฟ้องหรือไม่  
ฟ้อง คือพนักงานอัยการ ซึ่งโดยปกติถ้าสำนวนการสอบสวนน่าเชื่อว่าเด็กหรือเยาวชน  
กระทำความผิดจริง พนักงานอัยการจะต้องสั่งฟ้องเสมอ ดังนั้นอำนาจนี้จึงถูกคานอำนาจ  
โดยพนักงานอัยการ ถ้าพนักงานอัยการไม่เห็นด้วย พนักงานอัยการก็จะสั่งฟ้องคดีไปตาม  
ปกติ

4) อัตราโทษที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด จะต้องเป็นคดีที่มี  
อัตราโทษจำคุกชั้นสูงไม่เกิน 5 ปี เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ อัตราโทษจำคุกชั้นสูงไม่  
เกิน 3 ปี หรือความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ถ้ากฎหมายระบุ  
อัตราโทษชั้นสูงไม่เกิน 5 ปี ก็ยังอยู่ในอำนาจที่จะใช้วิธีการควบคุมโดยไม่ต้องฟ้องตาม  
มาตรา 63 ได้ แต่ถ้าอัตราโทษชั้นสูงเกินห้าปี จะใช้วิธีการนี้ไม่ได้ เช่น ความผิดฐานชิง  
ทรัพย์ ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปี ถึง 10 ปี หรือความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจน  
เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี  
อย่างนี้ถึงแม้ผู้อำนวยการสถานพินิจจะเห็นว่าไม่ควรฟ้อง และเด็กหรือเยาวชนสมัครใจ  
ยินยอมอยู่ในความควบคุมและพนักงานอัยการเห็นชอบด้วยก็ตาม ถ้ามีหลักฐานเพียงพอ  
น่าเชื่อว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดจริง พนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้องไม่ได้ พนักงาน  
อัยการจะต้องสั่งฟ้องเพราะอัตราโทษเกินกว่าที่กฎหมายให้อำนาจไว้

## 8. ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

ผู้ที่จะมีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลเยาวชนและครอบครัว ได้แก่

8.1 พนักงานอัยการ

8.2 ผู้เสียหาย

**8.1 พนักงานอัยการ** กฎหมายได้กำหนดให้อัยการสูงสุดแต่งตั้งพนักงานอัยการ เพื่อดำเนินการฟ้องคดี

**มาตรา 66** ในท้องที่ศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดดำเนินการแล้วให้อัยการ สูงสุดแต่งตั้งพนักงานอัยการคนหนึ่งหรือหลายคนตามความจำเป็นเพื่อให้มีหน้าที่ดำเนิน คดีที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดและจะต้องฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

ในท้องที่ศาลเยาวชนและครอบครัวเปิดดำเนินการแล้วให้อำนาจอัยการสูงสุด เป็นผู้แต่งตั้งพนักงานอัยการคนหนึ่งหรือหลายคนตามความจำเป็นเพื่อให้มีหน้าที่ดำเนิน คดีข้อหาที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดซึ่งจะต้องฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว

พนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (5) ได้แก่ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ทั้งนี้จะเป็นข้าราชการในกรมอัยการ (สำนักงานอัยการสูงสุด) หรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจเช่นนั้นก็ได้

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว พนักงานอัยการ หมายถึงพนักงานอัยการที่มีหน้าที่เป็น ทนายแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีทั้งหลายในนามรัฐบาล

**8.2 กรณีผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาเองจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการ สถานพินิจ**

**มาตรา 64** ห้ามมิให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาซึ่งมีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชน กระทำความผิดต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการ สถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจ

เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจได้รับการร้องขอของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีอาญา ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจดำเนินการสืบสวนและสอบสวนว่าข้อกล่าว หานั้นมีมูลสมควรอนุญาตให้ผู้เสียหายฟ้องหรือไม่ แล้วแจ้งให้ผู้เสียหายทราบว่าจะอนุญาต ให้ฟ้องหรือไม่อนุญาตให้ฟ้อง

ในกรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจไม่อนุญาตให้ฟ้อง ผู้เสียหายจะร้องต่อศาล ขอให้สั่งอนุญาตก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจมาสอบถามแล้ว สั่งตามที่เห็นสมควร คำสั่งศาลให้เป็นที่สุด

เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับฟ้องของผู้เสียหายแล้ว ให้ผู้อำนวยการ สถานพินิจดำเนินการตามมาตรา 55 ตามควรแก่กรณี

ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) หมายความว่าบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 4-5-6

ดังนั้น ผู้เสียหายจึงหมายถึง ตัวบุคคลผู้ได้รับความเสียหายจริง ๆ และผู้มีอำนาจจัดการแทนดังบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 4-5-6

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ได้บัญญัติห้ามไม่ให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาซึ่งมีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดศาลเยาวชนและครอบครัว ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการตรวจสอบให้ความคุ้มครองและป้องกันการกลั่นแกล้งเด็กหรือเยาวชน เช่น ในเรื่องของนายจ้าง ลูกจ้าง หรือการใช้แรงงานเด็ก ซึ่งเด็กอาจจะถูกกลั่นแกล้งในเรื่องการโกงค่าแรงงาน หรือการใช้แรงงานเด็กอย่างผิดกฎหมาย เด็กอาจจะลาออกก็ไม่ให้ออกเลยกลั่นแกล้งหาว่าเด็กลักทรัพย์นายจ้าง โดยการแต่งหนายความฟ้องเอง ซึ่งถ้ากฎหมายยอมให้ผู้เสียหายฟ้องคดีได้โดยลำพังกว่าที่เด็กหรือเยาวชนจะพิสูจน์ตนเองได้ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ก็จะต้องเสียเวลาและเงินทอง เพราะเมื่อศาลได้สวนมูลฟ้องแล้วประทับฟ้องเด็กหรือเยาวชนก็จะตกเป็นจำเลย ถ้าไม่มีหลักทรัพย์มาค้ำประกันก็จะถูกควบคุมตัว ซึ่งการดำเนินคดีในแต่ละคดีกินเวลานาน ซึ่งจะทำให้จิตใจเด็กหรือเยาวชนถูกกระทบกระเทือน กฎหมายจึงกำหนดว่าผู้เสียหายจะฟ้องคดีอาญาเองจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในเขตอำนาจ โดยผู้เสียหายจะต้องยื่นคำร้องขออนุญาตฟ้องคดีต่อผู้อำนวยการสถานพินิจ เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจได้รับคำร้องแล้วผู้อำนวยการสถานพินิจจะส่งพนักงานคุมประพฤติไปดำเนินการสืบสวนและสอบสวนข้อกล่าวหาว่านั้นมีมูลความจริงหรือไม่ ถ้าเห็นว่ามีมูลความจริงก็จะอนุญาตให้ผู้เสียหายฟ้องคดีได้ แต่ถ้าเห็นว่าคดีไม่มีมูลก็จะไม่อนุญาตให้ฟ้อง โดยจะส่งลงในคำร้องว่าอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ฟ้อง

ในกรณีที่ผู้อำนวยการสถานพินิจไม่อนุญาตให้ฟ้องผู้เสียหายจะร้องขอต่อศาลให้สั่งอนุญาตก็ได้ ซึ่งเมื่อศาลได้รับคำร้อง ศาลก็จะเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจมาสอบถามแล้วสั่งตามที่ศาลเห็นสมควร คำสั่งศาลที่สั่งอนุญาตให้ฟ้องหรือไม่อนุญาตให้ฟ้องเป็นที่สุด คือห้ามไม่ให้โต้แย้งอุทธรณ์คำสั่งศาล

กรณีที่ผู้เสียหายฟ้องเอง เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในเขตอำนาจ ซึ่งคำสั่งอนุญาตจะสั่งท้ายคำร้องที่ผู้เสียหายขออนุญาต

และแนบมากับคำฟ้องยื่นต่อศาลแล้ว ศาลจะสั่งว่า "นัดไต่สวนมูลฟ้องสำเนาให้จำเลย แจ้ง วันนัดไต่สวนให้จำเลย บิดามารดาผู้ปกครองจำเลยและสถานพินิจ"

หากไม่ปรากฏคำอนุญาตของผู้อำนวยการสถานพินิจ ศาลจะสั่งในคำฟ้องว่า "โจทก์ฟ้องคดีโดยมิได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจ ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา 64 จึงไม่ประทับฟ้อง"

เมื่อศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าคดีมีมูลก็จะสั่งว่า "ประทับฟ้อง นัดสอบ หมายเรียก จำเลย แจ้งบิดามารดาผู้ปกครองและสถานพินิจ"

**อุทธรณ์** พนักงานอัยการ ฟ้องจำเลยซึ่งเป็นเยาวชนต่อศาลคดีเด็กและเยาวชนในข้อหาว่าข่มขืนกระทำชำเรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 อันมี ระยะเวลาโทษจำคุกถึงยี่สิบปี ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอ เข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการ จำเลยคัดค้านว่าผู้เสียหายไม่ได้รับอนุญาตจาก ผู้อำนวยการสถานพินิจ จะขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมไม่ได้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า กรณีที่ผู้เสียหาย ขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมนั้น คดีมีโจทก์อยู่แล้วตั้งแต่แรก ผู้เสียหายมิได้เป็นผู้ริเริ่มฟ้องคดี ผู้ริเริ่มฟ้องคือพนักงานอัยการ คำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมไม่ใช่คำฟ้องตามความหมายของ มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ทนายผู้เสียหาย ลงชื่อในคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ได้ เพราะคำร้องนี้ไม่ใช่คำฟ้อง ศาลชอบที่จะสั่ง อนุญาตได้โดยไม่ต้องฟังความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจก่อน (ฎีกาที่ 629/2501)

**หมายเหตุ** มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 ปัจจุบันคือ มาตรา 64 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534

ในกรณีผู้เสียหายฟ้องคดีเองเมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้รับฟ้องของ ผู้เสียหายแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจดำเนินการตามมาตรา 55 ควรแก่กรณี ก็คือ การสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่อง อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่า กระทำความผิดและของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนนั้นอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชนนั้น รวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำ ความผิด แล้วทำรายงานเสนอศาลเพื่อประกอบการพิจารณาคดีของศาล

**ข้อสังเกต** กรณีผู้เสียหายฟ้องคดีเองนี้ จะไม่มีการจับกุมเด็กหรือเยาวชน และเด็กหรือเยาวชนยังไม่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจจนกว่าศาลจะประทับฟ้อง



## 9. การถอนฟ้องคดีอาญา

มาตรา 65 ก่อนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจะอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้องคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิด ให้ศาลแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจทราบก่อน ในกรณีเช่นนี้ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนตามมาตรา 63 แล้วเห็นว่าเพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือเยาวชน สมควรให้มีการคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของเด็กหรือเยาวชนนั้นก็ให้เสนอความเห็นต่อศาล ถ้าศาลเห็นสมควร ก็ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของเด็กหรือเยาวชนได้และให้นำมาตรา 100 และมาตรา 101 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การถอนฟ้องคดีอาญามาตรานี้ใช้บังคับทั้งกรณีที่พักงานอัยการเป็นโจทก์และในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ขอถอนฟ้องคดี ดังนั้นเมื่อโจทก์ไม่ว่าจะเป็นพนักงานอัยการหรือผู้เสียหายยื่นคำร้องขอถอนฟ้องคดีก่อนที่ศาลจะอนุญาตให้ถอนฟ้อง กฎหมายกำหนดให้ศาลแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจทราบก่อน นั่นก็คือต้องการทราบความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจก่อนเพราะผู้อำนวยการสถานพินิจเป็นผู้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชน และใกล้ชิดกับเด็กมากกว่าศาล เพราะเป็นผู้ที่สั่งให้พนักงานคุมประพฤติไปดำเนินการสืบเสาะข้อเท็จจริง และสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชน ผู้อำนวยการสถานพินิจย่อมต้องรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือเยาวชนดีหากเห็นว่าข้อเท็จจริงต่าง ๆ เหล่านั้นแสดงว่าเด็กยังไม่ได้กระทำความผิด แต่ก็อาจเป็นสาเหตุให้เด็กกระทำความผิดได้ง่าย สมควรป้องกันโดยให้มีการคุ้มครองประพฤติดังกล่าวเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิด เช่น เด็กชายดำ อายุ 14 ปี ถูกพนักงานอัยการฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวในความผิดฐานลักทรัพย์แต่ต่อมาพนักงานอัยการทราบว่าความจริงคือเด็กชายขาว ซึ่งเป็นเพื่อนของเด็กชายดำเป็นผู้ลักทรัพย์ไป จึงขอถอนฟ้องเช่นนี้ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจได้รับผลรายงานการสืบเสาะมาว่าเด็กชายดำชอบหนีเที่ยวกลางคืนและมีว่สมกับกลุ่มผู้กระทำความผิดอยู่บ่อย ๆ อาจเป็นสาเหตุให้กระทำความผิดได้ง่าย ผู้อำนวยการสถานพินิจก็อาจจะเสนอความเห็นต่อศาลให้กำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของเด็กชายดำ ซึ่งถ้าศาลเห็นด้วยก็จะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของเด็กชายดำ ก่อนอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้อง

หรือกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด ซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้ เมื่อฟ้องต่อศาลแล้วต่อมาพ่อแม่หรือญาติพี่น้องของเยาวชนที่กระทำความผิดไปเจรจาดกลงชดใช้ค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายได้ ผู้เสียหายเมื่อได้รับการชดใช้แล้วจึงได้มายื่นคำร้องขอถอนฟ้องต่อศาล แต่จากรายงานการสืบเสาะข้อเท็จจริงของพนักงานคุมประพฤติทำให้ผู้อำนวยการสถานพินิจทราบว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดจริง และมีความประพฤติเสียหาย การที่จะยอมให้โจทก์ถอนฟ้อง โดยที่เด็กหรือเยาวชนไม่ได้รับการพิจารณาอะไรเลย เด็กหรือเยาวชนนั้นอาจจะมีความรู้สึกว่าตัวเองทำผิดแต่ไม่ถูกลงโทษอะไรเลย อาจจะทำให้ขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดความเหนียวรั้งจิตใจ อาจจะไปกระทำผิดซ้ำอีกโดยง่าย

ดังนั้น กฎหมายจึงได้กำหนดว่าก่อนที่ศาลจะอนุญาตให้โจทก์ถอนฟ้อง ให้ศาลแจ้งให้ผู้ผู้อำนวยการสถานพินิจทราบก่อน ก็คือการถามความเห็นนั่นเอง เมื่อผู้อำนวยการสถานพินิจเสนอความเห็น ถ้าศาลเห็นด้วย ก็จะสั่งให้มีการคุมประพฤติ ซึ่งเงื่อนไขในการคุมประพฤติตามมาตรา 100 มีดังนี้ คือ

มาตรา 100 ในกรณีที่ศาลพิพากษาว่าเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยไม่มีความผิดและปล่อยเด็กหรือเยาวชนไป ถ้าศาลเห็นว่ามีความเหมาะสมควรจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความประพฤติของเด็กหรือเยาวชนนั้นด้วย ก็ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อไว้ในคำพิพากษา ดังต่อไปนี้

(1) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนเข้าไปในสถานที่หรือท้องที่ใดอันจะจูงใจให้เด็กหรือเยาวชนประพฤติชั่ว

(2) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือได้รับอนุญาตจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

(3) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนคบหาสมาคมกับบุคคลหรือประเภทบุคคลที่ศาลเห็นไม่สมควร

(4) ห้ามมิให้เด็กหรือเยาวชนกระทำการใดอันจะจูงใจให้เด็กหรือเยาวชนนั้นประพฤติชั่ว

(5) ให้เด็กหรือเยาวชนไปรายงานตัวต่อศาลหรือพนักงานคุมประพฤติ หรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมายเป็นครั้งคราว

(6) ให้เด็กหรือเยาวชนไปศึกษา เข้ารับการฝึกอบรม หรือประกอบอาชีพเป็น  
กิจจะลักษณะ

ในการกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลกำหนดระยะเวลาที่จะให้เด็กหรือเยาว  
ชนปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นด้วย แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปี  
บริบูรณ์

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามวรรคหนึ่งนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลเอง  
หรือปรากฏจากรายงานของบุคคลตามมาตรา 101 วรรคหนึ่ง ว่า ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์  
เกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของเด็กหรือเยาวชนนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปเมื่อ  
ศาลเห็นสมควร อาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดหรือทุกข้อก็ได้หรือจะ  
กำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมก็ได้

มาตรา 101 เมื่อศาลได้กำหนดตามมาตรา 100 แล้วให้เป็นหน้าที่ของพนักงาน  
คุมประพฤติหรือพนักงานสังคมสงเคราะห์ที่ผู้อำนวยการสถานพินิจมอบหมายที่จะสอด  
ส่องและทำรายงานเสนอต่อศาล

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลมีอำนาจออก  
หมายเรียกหรือหมายจับเด็กหรือเยาวชนนั้นมาตักเตือน หรือส่งตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นไป  
กักและอบรมหรือฝึกและอบรมในสถานพินิจหรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับใบอนุญาตตาม  
มาตรา 20 (2) แห่งหนึ่งแห่งใดเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีก็ได้ แต่ต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือ  
เยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

เงื่อนไขที่ศาลกำหนดเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวให้ศาลกำหนดระยะเวลาที่ให้เด็กหรือ  
เยาวชนปฏิบัติไว้ด้วย แต่กำหนดระยะเวลาต้องไม่เกินกว่าที่เด็กหรือเยาวชนมีอายุครบ  
ยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์ และหลังจากที่ศาลกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติดังกล่าวของเด็กหรือเยาวชน  
นั้น ถ้ามีเหตุการณเปลี่ยนแปลงศาลก็มีอำนาจที่จะแก้ไขหรือเพิ่มเติมเงื่อนไขที่ยังมิได้  
กำหนดให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติได้

ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลก็มีอำนาจออกหมาย  
เรียกหรือหมายจับเด็กหรือเยาวชนมาตักเตือน หรือเมื่อเห็นว่ายังฝ่าฝืนเงื่อนไขที่ศาล  
กำหนด ศาลก็มีอำนาจที่จะส่งตัวเด็กหรือเยาวชนไปกักและอบรมหรือฝึกและอบรมใน  
สถานพินิจหรือสถานฝึกและอบรมที่ได้รับอนุญาต เป็นเวลาไม่เกิน 1 ปีได้ แต่ต้องไม่เกินกว่า  
ที่เด็กหรือเยาวชนมีอายุครบยี่สิบสี่ปีบริบูรณ์

**ข้อสังเกต** ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจสั่งคุมประพฤติเด็กหรือเยาวชนได้ แม้เด็กหรือเยาวชนไม่ได้กระทำความผิด (โจทก์ถอนฟ้อง) ซึ่งต่างกับศาลธรรมดา ศาลจะสั่งคุมประพฤติได้ก็ต่อเมื่อพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดเท่านั้น

ส่วนในเรื่องการถอนฟ้องก็ต้องเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา 6 ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้) โดยเหตุที่คดีอาญาเป็นคดีที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของบุคคล เป็นส่วนใหญ่ และกระทบกระเทือนความสงบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้น วิธีถอนฟ้องจึงต้องรัดกุมพอสมควร ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ ดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 "คำร้องขอถอนฟ้องคดีอาญาจะยื่นเวลาใดก่อนมีคำพิพากษาของศาลชั้นต้นก็ได้ ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตหรือมิ อนุญาตให้ถอนก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควรประการใด ถ้าคำร้องนั้นได้ยื่นในภายหลัง เมื่อจำเลยให้การแก้คดีแล้ว ให้ถามจำเลยว่าจะคัดค้านหรือไม่ แล้วให้ศาลจดคำแถลงของ จำเลยไว้ ในกรณีที่จำเลยคัดค้านการถอนฟ้อง ให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย"

คดีความผิดต่อส่วนตัวนั้น จะถอนฟ้องหรือยอมความในเวลาใดก่อนคดีถึงที่สุดก็ได้ แต่ถ้าจำเลยคัดค้าน ให้ศาลยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย

การถอนฟ้องแยกออกเป็น 2 ประเภท

9.1 การถอนฟ้องความผิดคดีอาญาแผ่นดิน

9.2 การถอนฟ้องคดีความผิดต่อส่วนตัว (ความผิดอันยอมความได้)

**9.1 การถอนฟ้องความผิดคดีอาญาแผ่นดิน (มาตรา 35 วรรคแรก) มีหลักเกณฑ์ ดังนี้**

9.1.1 ต้องยื่นคำร้องขอถอนฟ้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา

9.1.2 ศาลมีอำนาจใช้ดุลยพินิจอนุญาตหรือไม่อนุญาตก็ได้ (แต่ถ้าจำเลยคัดค้านการถอนฟ้อง ศาลต้องไม่อนุญาตโดยสั่งยกคำร้องขอถอนฟ้องเสีย)

9.1.3 ถ้าโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องภายหลังเมื่อจำเลยให้การแก้คดีแล้ว ศาลต้องถามจำเลยว่าจะคัดค้านหรือไม่ ถ้าจำเลยคัดค้านให้ศาลยกคำร้องเสีย



## 9.2 การถอนฟ้องคดีความผิดต่อส่วนตัว มีหลักเกณฑ์ดังนี้

### 9.2.1 ยื่นคำร้องขอถอนฟ้องหรือยอมความได้ก่อนคดีถึงที่สุด

### 9.2.2 ถ้าจำเลยคัดค้านการถอนฟ้อง ศาลต้องยกคำร้องขอถอนฟ้อง

โดยหลักแล้วเรื่องการถอนฟ้องคดีอาญาจะยื่นขอถอนฟ้องในเวลาใด ๆ ก็ได้ ก่อนศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษา แต่ถ้าคดีนั้นจำเลยยื่นคำให้การแล้ว ศาลต้องถามความเห็นของจำเลยก่อน โดยหลักถ้าจำเลยยินยอมศาลก็มักจะให้ถอนคำฟ้อง แต่ถ้าจำเลยไม่ยินยอมเพราะถือว่าไม่ได้กระทำความผิดต้องการจะพิสูจน์ให้ทราบผลกันในศาล ดังนั้น เมื่อจำเลยยื่นคำให้การแล้ว ถ้าจำเลยคัดค้านการถอนฟ้องก็ต้องสั่งยกคำร้องขอถอนฟ้อง แต่ถ้าเป็นกรณีที่จำเลยไม่คัดค้าน ศาลก็มีอำนาจในการที่จะอนุญาตให้ถอนฟ้อง แต่ก่อนที่ศาลจะอนุญาตให้ถอนฟ้องศาลจะต้องแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจทราบก่อน เพื่อเป็นการถามความเห็น